

Sugas monitoringam vērtīgu paraugu ievākšana

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Alda Stepanova, Guna Bagraade
un LVMI "Silava" pētījuma "Lāču monitorings 2020.-2022.gadā"
grupa

Pētījumu atbalsta Dabas aizsardzības pārvalde (Nr. 7.7/158/2020)
<https://silava.lv/petnieciba/aktive-petijumi/lacu-monitorings-20202022>

Seminārs MS Teams platformā, 9. decembris 2021. gads

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Mati

Siekalas

Ekskrementi

Svaigi pēdu nospiedumi (e-DNS)

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Foto: A. Ornicāns

celms

lāča ožu piesaistošs šķidrums

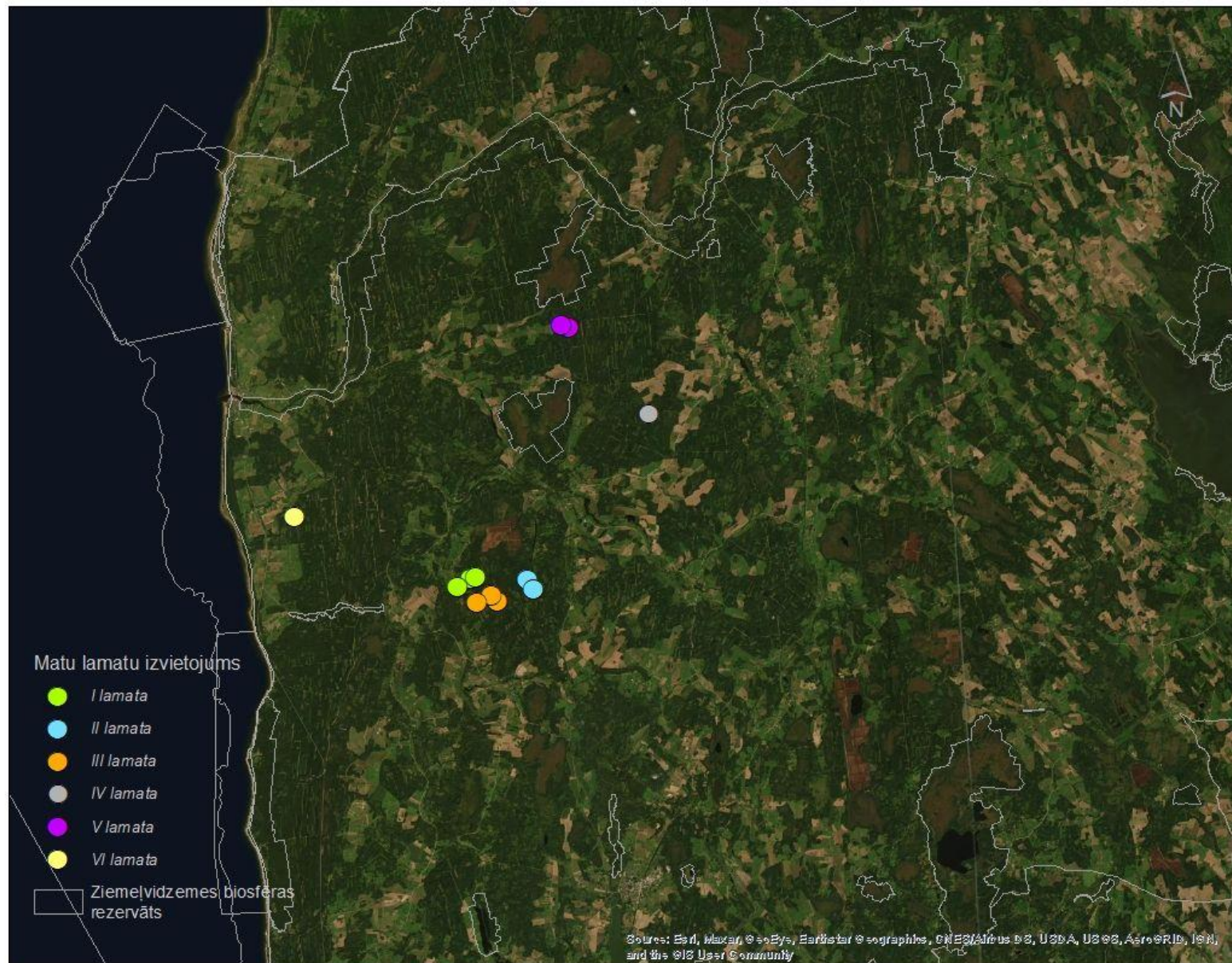
dzeloņstieple

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas –
papildelementi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

<http://www.silava.lv/24/section.aspx/View/228>

<https://www.youtube.com/watch?v=2KUt81Af6zY>

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Lācis

Mežacūka

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Apsekojumi 1x2 nedēļās, aprīlis – līdz sniega uzsnigšanai (novembris); retāk (?) vasaras mēnešos, kad dabā ir barības bagātība.

Apsekot matu lamatu tuvāko apkārtni – pēdu nospiedumi, ekskrementi.

+

Kopumā efektīva matu paraugu iegūšanai

-

Mazs populācijas blīvums Latvijas teritorijā
Lielas individuālās teritorijas
Barības pārpilnība vasaras-rudens sezonā
Neliels uzstādīto matu lamatu skaits
Cilvēka radītie traucējumi
Ožu saistošais šķidrums

Matu lamatās ievākti 2020. gadā **matu (15), ekskrementu (7), pēdu nospiedumu uztriepes (3)** paraugi
2021. gadā **matu (45), ekskrementu (4), pēdu nosiedumu uztriepes (10) un siekalu (1)**
paraugi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas – svaigu pēdu uztriepes

Foto: J. Ozoliņš

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas – ekskrementi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas - migas

Foto: J. Ozoliņš

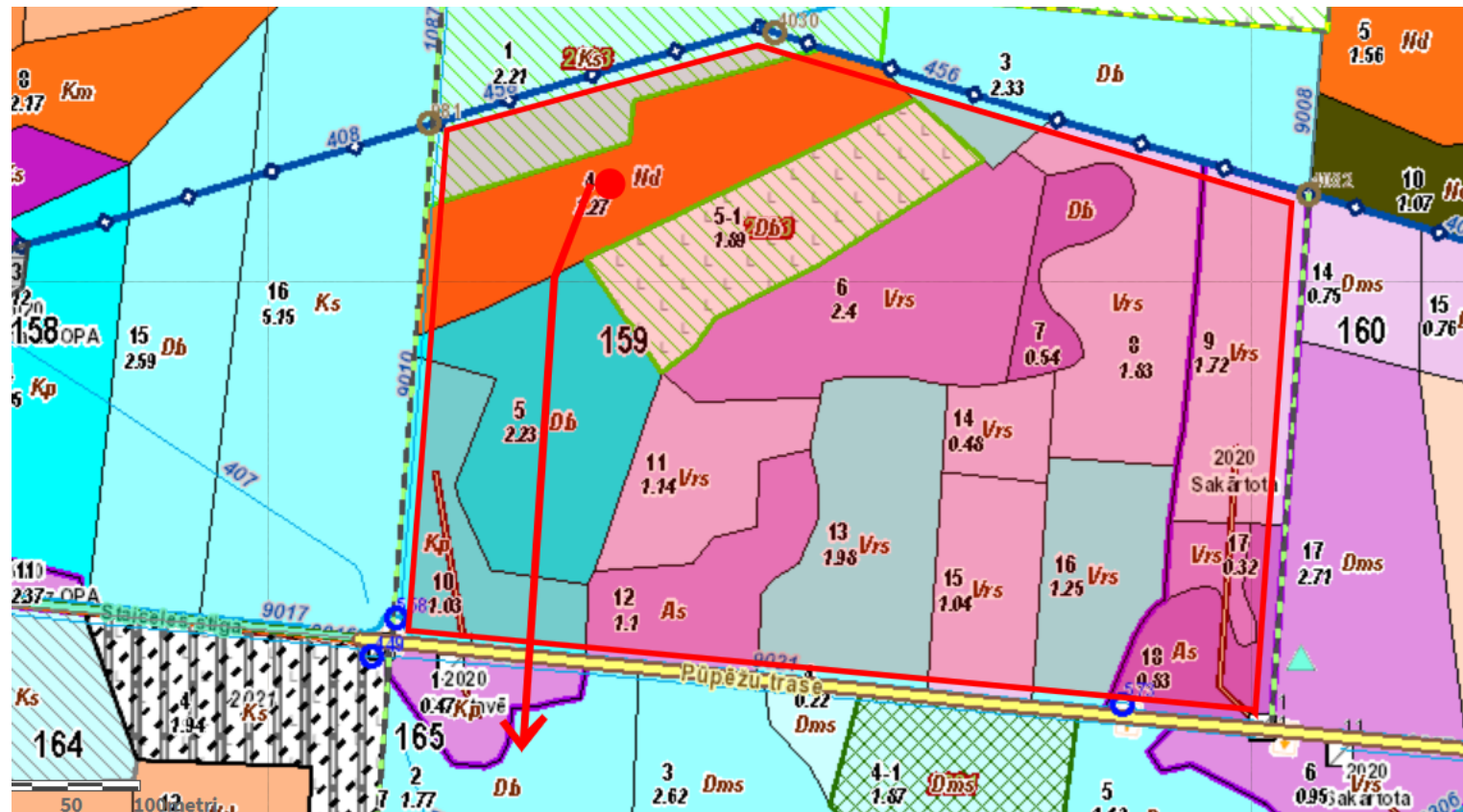
Foto: A. Ornicāns

Foto: A. Ornicāns

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas – migas

Pirmais ziņojums un paraugs 2021.gadā
(25.02.2021., Gundars Melderis)

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas – dzīvnieku barotavas

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas – bojāti lopbarības ruļļi

No WhatsApp grupas

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas

Iespējama ikvienam, kam savu darba uzdevumu un/vai aktivitāšu dabā specifikas dēļ pastāv iespēja atrast brūnā lāča ģenētisko materiālu saturošus paraugus. Aktuāli - visā lāču aktīvās darbošanās periodā.

+

Kopumā efektīva dažādu paraugu iegūšanai Latvijā ir vēl daudz ieinteresētu un atsaucīgu cilvēku – **paldies liels visiem gadījuma situāciju ziņošanā un vēl lielāks paldies par ievāktajiem paraugiem!**

-

Nav pilnīga informācija par gadījumu (trūkst visbiežāk koordinātes)

Gadījuma situācijās ievākti 2021. gadā **matu (2) un ekskrementu (14)** paraugi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

Apsekojums:

ābolu ražas laikā
(augusts-oktobris)

Foto: A. Stepanova

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

Novērojamās pazīmes:

Nagu skrāpējumi un
lauzti zari

Foto: A. Stepanova

Foto: A. Stepanova

A. Stepanova

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

Novērojamās pazīmes:

Nagu skrāpējumi un
lauzti zari

Foto: A. Stēpanova

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

Novērojamās pazīmes:

Nagu skrāpējumi un
lauzti zari

Foto: G. Bagrade

Foto: G. Bagrade

Foto: A. Stepanova

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

Novērojamās pazīmes,
levācamie paraugi:

Lāču mati

Foto: A. Stepanova

5

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

Novērojamās pazīmes,
levācamie paraugi:

Lāču ekskrementi, pēdu
nospiedumi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

Apsekojums:

ābolu ražas laikā (augusts-oktobris)

+

Efektīva metode paraugu iegūšanai

-

Iemaņas kokā kāpšanā pēc paraugiem

Vēlami papildus apgaismes un palielināmie
palīglīdzekļi

Cilvēka radītie traucējumi

Ābeļdārzos ievākti 2020.gadā matu (9), ekskrementu (1), pēdu nospiedumu uztriepes (2) paraugi
2021.gadā matu (9), ekskrementu (0), pēdu nospiedumu uztriepes (0), siekalu (1) paraugi

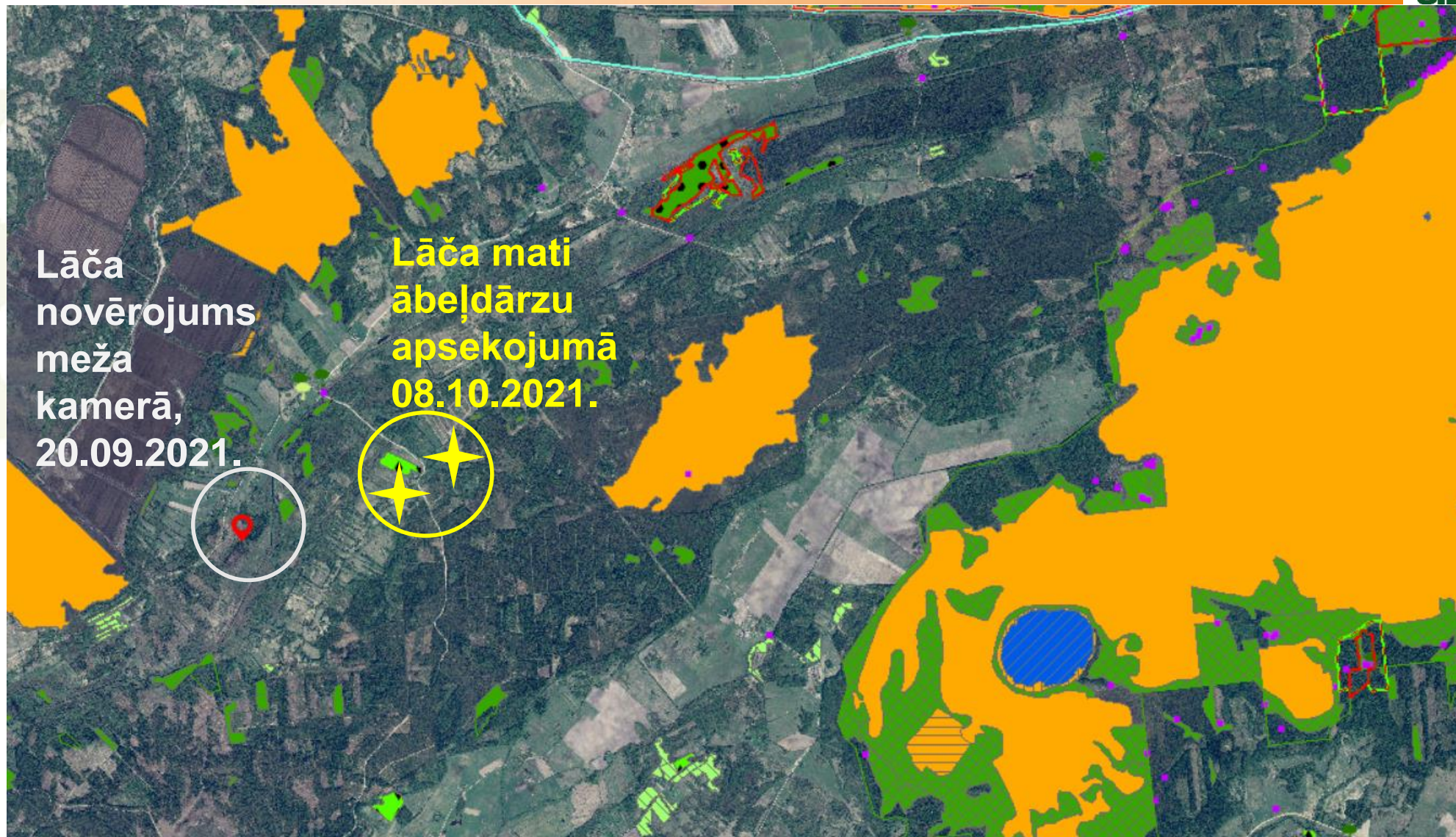

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

Jūsu ziņojumi
palīdz mums
atrast ģenētisko
materiālu!

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

+ Papildus vērtīga informācija - Ābeļu sarkodoncija

Kopš 2000.gada Latvijā 22 atradnes, no tām 8 pēdējo 2 gadu laikā, veicot lāču monitoringu

Foto: A. Stepanova

Foto: A. Stepanova

Foto: A. Stepanova

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Dravu postījumi

«Apsekojums»: pavasaris-rudens...

Foto: A. Stepanova

Foto: A. Stepanova

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Dravu postījumi

Rāmīši tiek nesti tālāk no dravas

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Dravu postījumi

Novērojamās pazīmes,
levācamie paraugi:

Lāču mati

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Dravu postījumi

Novērojamās pazīmes,
levācamie paraugi:

Pēdu nospiedumi

Ekrānšāviņš no D.Huber prezentācijas VI Starptautiskā Latgales reģiona biškopju konferencē

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Dravu postījumi

Novērojamās pazīmes,
levācamie paraugi:

Ekskrementi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Dravu postījumi

Novērojamās pazīmes,
levācamie paraugi:

Siekalu paraugi

Foto: A. Stepanova

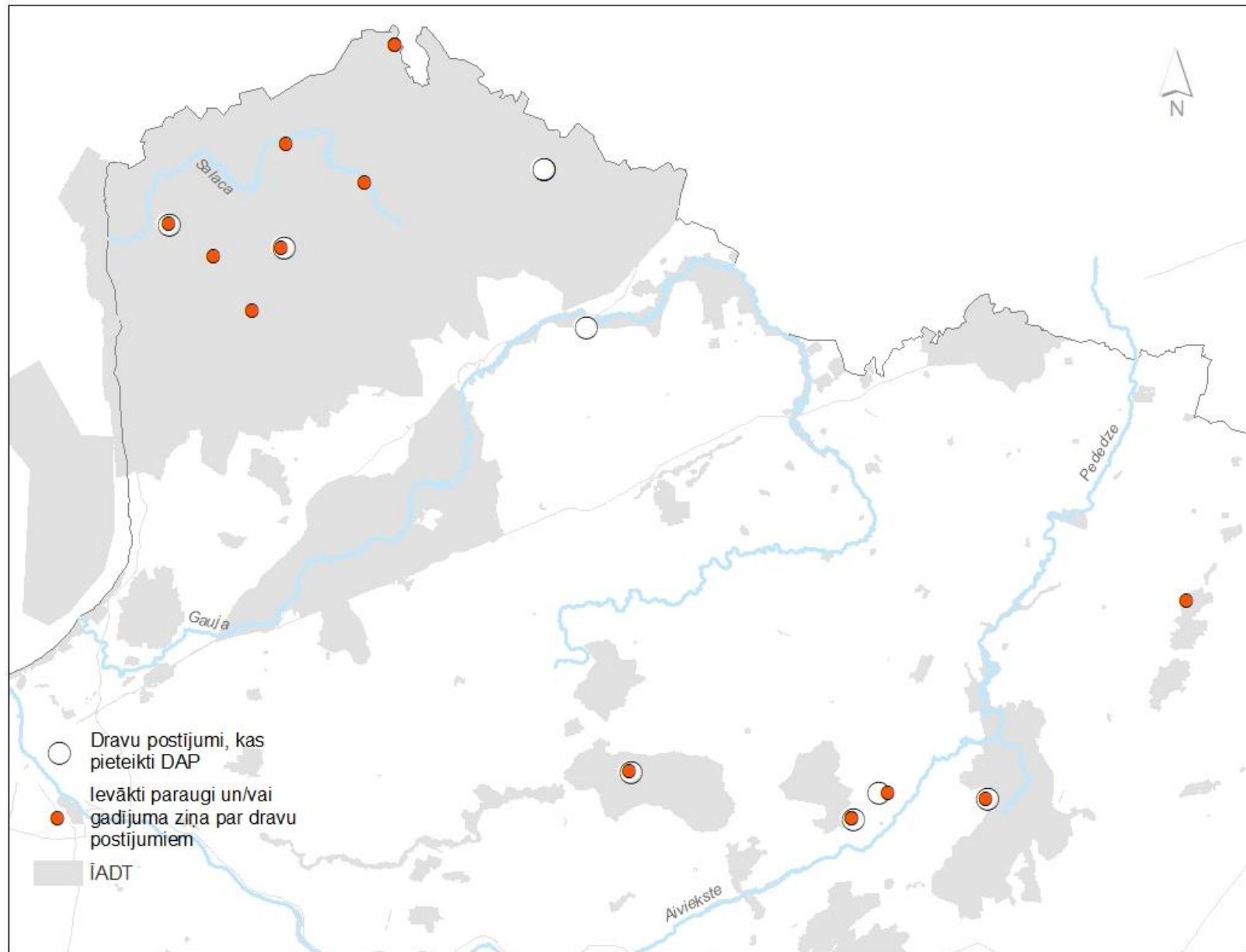
Foto: A. Stepanova

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

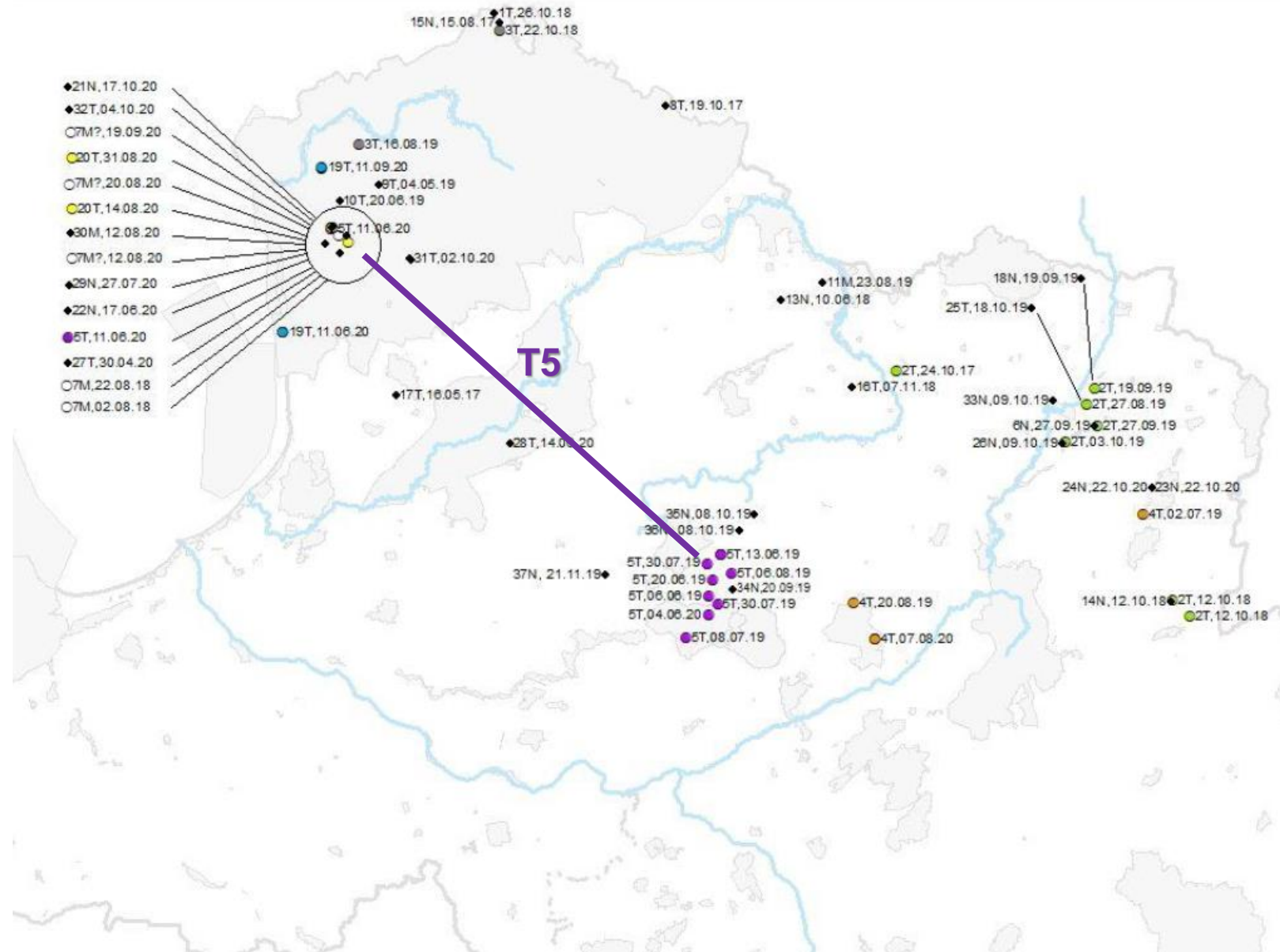
Dravu postījumi

Lai pareizi un veiksmīgi varētu risināt šādus «meduslāču» jautājumus, aicinājums ziņot par postījumiem un palīdzēt ievākt paraugus

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Lai pareizi un veiksmīgi varētu risināt šādus «meduslāču» jautājumus, aicinājums ziņot par postījumiem un palīdzēt ievākt paraugus

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Dravu postījumi

«Apsekojums»: pavasaris-rudens.....

+

Efektīva metode paraugu iegūšanai

-

Lāča radītie postījumi

Bieži paraugus saturoši pierādījumi atrodas tālāk no notikuma vietas (gan ekskrementi, gan bojātie rāmīši)

Foto: J. Ozoliņš

Postījumu vietās 2020.gadā ievākti **matu (2), ekskrementu (4), siekalu (2), pēdu nospiedumu (1)** paraugi
Postījumu vietās 2021.gadā ievākti **matu (7), ekskrementu (8), siekalu (6), pēdu nospiedumu (5)** paraugi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Aicinām mērīt lāča priekšķepas, fiksēt koordinātes, ievākt paraugus un kopā sekot līdzi lāča populācijas situācijai Latvijā!

Ja ir interese par traucējiem ar silikagēlu ekskrementu paraugu ievākšanai – dodiet ziņu!